

ความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยใช้กระบวนการ
ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ศึกษาธิการภาค 1

NEEDS ASSESSMENT FOR BUILDING RELATIONSHIPS BETWEEN SCHOOLS AND
COMMUNITIES USING PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY PROCESS UNDER
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE, EDUCATIONAL REGION 1

¹แก้วอุษา แสงเขียว Keaw-u-sa Sangkiaw ²ฐิติพร พิชญกุล Thitiporn Phitchayakun
³ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์ Chanchai Wongsirasawat

^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี Valaya Alongkorn Rajabhat
University under the Royal Patronage Pathumthani Province, Thailand
Corresponding Author E-mail: keawusa.sang@vru.ac.th

Article Received: July 06, 2025. Revised: December 19, 2025. Accepted: December 21, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1 และ 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 358 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.979 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นโดยใช้ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index : PNI_{Modified}

สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) ในภาพรวมของสภาพปัจจุบันของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1 ทุกข้ออยู่ในระดับมาก และในภาพรวมของสภาพที่คาดหวังของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1 อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ค่าดัชนีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1 อยู่ที่ $PNI_{modified} = .13$

คำสำคัญ: โรงเรียนกับชุมชน, ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน, ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Abstract

This research article aimed to 1) to study the current and expected conditions of building school-community relationships through the Professional Learning Community (PLC) process under the Office of Secondary Educational Service Area, Education Region 1, and (2) to identify the essential needs for building school-community relationships through the PLC process under the same jurisdiction. This is a survey research study. The sample consisted of 358 government teachers and educational personnel under the Office of Secondary Educational Service Area, Education Region 1, in the academic year 2025, selected through stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of 0.979. The statistical methods used for data analysis included mean, standard deviation, and essential needs analysis using the Modified Priority Needs Index : PNI_{Modified}

The research results showed that: 1) Overall, the current condition of building relationships between schools and communities using professional learning community process under secondary educational service area office, educational region 1, was at a high level. As for the expected condition of building relationships between schools and communities using professional learning community process under secondary educational service area office, educational region 1, overall, it was at the highest level. 2) The essential needs index for of building relationships between schools and communities using professional learning community process under secondary educational service area office, educational region 1, was $PNI_{modified} = 0.13$.

Keywords: Schools and Communities, Relationships Between Schools and Communities, Professional Learning Community

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (รวมถึงฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และ 2553) มุ่งเน้นให้การจัดการศึกษาพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพในทุกด้าน ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม เพื่อขับเคลื่อนประเทศให้แข่งขันในระดับสากลได้ โดยส่งเสริมการเรียนรู้ประชาธิปไตย การเคารพกฎหมาย สิทธิ เสรีภาพ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ถือเป็นแนวทางการนำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สู่การปฏิบัติ โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับประเทศไทยสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้วอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวม การเน้นคนเป็นศูนย์กลาง และการเติบโตที่ลดความเหลื่อมล้ำ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 เป็นกรอบยุทธศาสตร์ระยะยาวที่เน้นความเสมอภาคทางการศึกษา การศึกษาเพื่อการมีงานทำ การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการปรับตัวตามพลวัตโลก โดยมีเป้าหมาย 5 ด้านสำคัญ ได้แก่ การเข้าถึง ความเท่าเทียม คุณภาพ ประสิทธิภาพ และการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

กฎกระทรวง พ.ศ. 2550 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา แก่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ครอบคลุมด้านวิชาการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ เพื่อให้การศึกษาเกิดประสิทธิภาพและตอบสนอง ต่อบริบทของท้องถิ่นอย่างเหมาะสม การพัฒนาครูในยุคปัจจุบันต้องอาศัยการสะท้อนคิด (Reflection) และการทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (AAR) เพื่อพัฒนาทักษะในการเรียนรู้และปรับปรุงกระบวนการสอน ครูต้อง เชื่อมโยงประสบการณ์จริงกับทฤษฎี พร้อมทั้งปรับตัวตามระบบการศึกษา ผ่านกระบวนการบริหารการ เปลี่ยนแปลง (Change Management) โดยการทำงานร่วมกันในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนต้องดำเนินการเป็นระบบ ได้แก่ (1) การเตรียม ความพร้อมของบุคลากรและชุมชนให้เข้าใจแนวคิด School-Based Management (2) การติดตามและกำกับ ดูแลการดำเนินงานโดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและองค์กรเอกชนมีส่วนร่วม (3) การสร้างความร่วมมือกับ ชุมชนเพื่อใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และ (4) การสร้างความรู้สึกร่วมกันซึ่งส่งผลต่อการพัฒนา โรงเรียนอย่างยั่งยืน (สนอง โลหิตวิเศษ, 2561; หนูฤทธิ์ ไกรพล, 2558; ละดา ตอนหงษา และคณะ, 2559; Hord, S.M., 1997; Hipp K. and Huffman J., 2003)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมุ่งหวังว่าผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางสำคัญในการกำหนดแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้ กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ต่อสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1

2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้ กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 5,176 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 358 คน โดยกำหนด กลุ่มตัวอย่างด้วยตารางกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และใช้วิธีการสุ่ม ตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยนำจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้มาแบ่งสัดส่วน

โดยจำแนกตามกลุ่มจังหวัดของศึกษาธิการภาค 1 ได้แก่ 1) จังหวัดชัยนาท 2) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3) จังหวัดลพบุรี 4) จังหวัดสระบุรี 5) จังหวัดสิงห์บุรี และ 6) จังหวัดอ่างทอง

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดย การสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 6 องค์ประกอบ และสังเคราะห์กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แบบตอบสองคู่ (Dual Response)

4. การสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม ดังนี้

4.1 ศึกษาและกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1 จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบเป็นแนวความคิดแล้วสร้างแบบสอบถามภายใต้กรอบแนวคิด

4.2 สร้างข้อคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการ แล้วนำข้อคำถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้คำแนะนำ ตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาเป็นแบบสอบถามฉบับร่าง

4.3 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าตรงเชิงเนื้อหาของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยใช้สูตรคำนวณค่า IOC (Index of item objective Congruence) โดยใช้ค่า IOC ตั้งแต่ +0.5 ขึ้นไป โดยมีค่าระหว่าง 0.6 -1.0

4.4 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1970) โดยใช้ค่าความเที่ยง 0.979

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยจัดทำบันทึกเสนอบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือผู้อำนวยการโรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถามในการวิจัย

5.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพร้อมทั้งแนบซองเปล่าและติดแสตมป์ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยค่าความถี่ และค่าร้อยละ

6.2 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของบุญชม ศรีสะอาด (2560)

6.3 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นโดยใช้ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นหรือ Modified Priority Needs Index : PNI Modified ของสุวิมล ว่องวานิช (2558)

สรุปผลการวิจัย

สภาพปัจจุบันของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1 ในภาพรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก ($M = 3.46, SD = .72$)

สภาพที่คาดหวังของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.69, SD = .50$)

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1 อยู่ที่ $PNI_{modified} = .13$ โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านภาวะผู้นำร่วม ($PNI_{modified} = .15$) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร และด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ($PNI_{modified} = .13$) และด้านวิสัยทัศน์ร่วม ($PNI_{modified} = .10$) ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1	ระดับความคิดเห็น						PNI _{modified}	ลำดับ
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่คาดหวัง				
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ		
1. วิสัยทัศน์ร่วม	4.17	.72	มาก	4.61	.54	มากที่สุด	.10	6
2. ทีมร่วมแรงร่วมใจ	4.14	.84	มาก	4.68	.53	มากที่สุด	.13	2
3. ภาวะผู้นำร่วม	4.08	.87	มาก	4.67	.50	มากที่สุด	.15	1
4. การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ	4.21	.74	มาก	4.75	.70	มากที่สุด	.13	2
5. ชุมชนกัลยาณมิตร	4.20	.82	มาก	4.76	.49	มากที่สุด	.13	2
6. โครงสร้างสนับสนุนชุมชน	4.13	.81	มาก	4.67	.48	มากที่สุด	.13	2
รวม	4.16	.82	มาก	4.69	.50	มากที่สุด	.13	

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศึกษาธิการภาค 1 อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1 ในภาพรวมทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ชัดว่า การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพในปัจจุบันขณะนั้นมีความจำเป็นเป็นอย่างมาก เพราะเป็นกระบวนการที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้แสวงหาความรู้และทักษะใหม่ๆ เพื่อเพิ่มพูนความสามารถและประสิทธิภาพในการทำงาน รวมถึงการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสายอาชีพและบริบทต่างๆ การพัฒนาวิชาชีพมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเติบโตทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กร ช่วยให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะรับมือกับความท้าทายใหม่ๆ และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนความก้าวหน้าในสายงานและสังคมโดยรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของชนะการ เลี้ยงอำนวนวย (2566) ที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรจัดสรรเวลาในแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน โดยกำหนดในตารางการปฏิบัติงานของครูและผู้บริหาร อย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง โดยนำประเด็นปัญหาจากการปฏิบัติงาน ทั้งงานด้านการจัดการเรียนการสอนและงานอื่นๆ มาร่วมกันวิพากษ์อย่างมีเหตุผล โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมเสวนามีการนำเสนอนวัตกรรมหรือแนวทางในการปฏิบัติงานที่ดี (Best Practice) พร้อมทั้งเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาให้คำแนะนำเพิ่มเติม และนำเผยแพร่สู่สาธารณะ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำคณะครูไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการสร้างนวัตกรรมและแนวทางในการปฏิบัติงานที่ดี (Best Practice) และสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรพล วัฒนอม (2564) ที่พบว่า การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการเขียนโครงการ และเสนอขออนุมัติโครงการการประชุมเชิงปฏิบัติการ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการตามกำหนดการ การให้ความรู้เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญบทบาทและหน้าที่ของครูและบุคลากรต่อโรงเรียนกับชุมชน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน แนวทางการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และให้ผู้เข้าร่วมประชุม เสนอทางการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 2) การศึกษาดูงาน ในขั้นเตรียมการคือการประชุม เพื่อสร้างความเข้าใจสร้างความตระหนัก และวิธีการที่โรงเรียนและชุมชนจะทำงานร่วมกัน ขั้นตอนการ คือ การทำกิจกรรมร่วมกัน มีการกำหนดกิจกรรม ผู้รับผิดชอบ งบประมาณ ระยะเวลา การประเมินผล ขั้นสรุปผล คือ การรายงานผลการศึกษาดูงานที่โรงเรียนต้นแบบได้จัดกิจกรรมให้โรงเรียนทราบ แนวทางการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่ประสบผลสำเร็จ

1.2 สภาพที่คาดหวังของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร เห็นได้ว่าการมีเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนซึ่งแนะนำแนวทางในการเรียนรู้ให้สามารถปฏิบัติเป็นอย่างไรก็ดี รับฟัง คำปรึกษา หรือวิพากษ์วิจารณ์ด้วยความอดทนและสิ่งสำคัญที่สุด ไม่แนะนำไปในแนวทางที่เสื่อมเสีย มีเจตนา ที่มีร่วมกันคิดร่วมกันปฏิบัติ โดยผู้สามารถอธิบายสิ่งให้เข้าใจได้เคยให้คำปรึกษาแนะนำว่ากล่าวตักเตือน ในทิศทางที่ดีได้ และถ่ายทอดประสบการณ์ผ่าน

กระบวนการกลุ่มเป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนางานให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของฉันทนา ภูมมา และคณะ (2564) ที่พบว่า รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามหลักกัลยาณมิตร ประกอบด้วย 1) มีพฤติกรรมที่เชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์เชิงวิชาชีพ และชีวิตมีความศรัทธาร่วมกัน 2) มีการเรียนรู้เพื่อสร้างพื้นที่และโอกาสในการเรียนรู้ เป็นวัฒนธรรมของตนเอง และโรงเรียนร่วมกัน 3) กลุ่มชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมุ่งเน้นความเป็นชุมชนแห่งความสุข 4) มีรูปแบบการสื่อสารแบบเปิดใจกว้าง มีความไว้วางใจ เคารพซึ่งกันและกัน มีความเอื้ออาทร สมาชิกร่วมกันทำงานแบบอุทิศตน 5) มีความสัมพันธ์ต่อกันเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1 โดยภาพรวม พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1 มีดัชนีอันดับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1 คือ ด้านภาวะผู้นำร่วม ลำดับที่ 2 คือ ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร และด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน และลำดับที่ 6 คือ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ทั้งนี้เห็นได้ว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพถือได้ว่าเป็นกระบวนการที่ช่วยในสนับสนุนการดำเนินงานด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยการสร้างกลุ่มบุคคลที่มีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาตนเองและผู้เรียน โดยการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของชูชาติ พวงสมจิตร (2560) ที่พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นความจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อ ทั้งฝ่ายโรงเรียนและฝ่ายชุมชน โดยฝ่ายโรงเรียนควรถือเป็นหน้าที่หลักประการหนึ่ง และควรเป็นฝ่ายรุกเข้าหา ชุมชนมากกว่าการเป็นฝ่ายตั้งรับ สำหรับกระบวนการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้รับผิดชอบ สามารถปรับประยุกต์ได้ตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับการวิจัยของวาสนา ชูแสง (2557) ที่พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) งานให้บริการชุมชน 2) งานรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน 3) งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ 4) งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) งานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ และ 6) งานประชาสัมพันธ์

ความต้องการจำเป็น 2 อันดับแรก สามารถอธิบายได้ ดังนี้

ภาวะผู้นำร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมการบริหารแบบประชาธิปไตย โดยกระจายอำนาจ และเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและรับผิดชอบร่วมกัน จุดเด่นของภาวะผู้นำร่วม ได้แก่ การส่งเสริมภาวะผู้นำในตัวบุคลากร การกระจายอำนาจ และการสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ

ทีมร่วมแรงร่วมใจ การทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ระหว่างครูและบุคลากรทุกฝ่าย โดยมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน ครอบคลุมตั้งแต่การคิด วางแผน การปฏิบัติ การตัดสินใจ ไปจนถึงการประเมินและรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งช่วยยกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ เน้นการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความเห็น รู้จักตนเองและผู้เรียน รวมทั้งฝึกฝนทักษะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในรูปแบบนี้ช่วยให้ครูเติบโตในวิชาชีพ และส่งผลดีต่อคุณภาพ

ชุมชนกัลยาณมิตร สร้างบรรยากาศแห่งความเคารพ ความไว้วางใจ และการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในทีมงาน ทำให้เกิดความสุขในการทำงานร่วมกัน มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และร่วมกันสร้าง จริยธรรมแห่งความเอื้ออาทร

โครงสร้างสนับสนุนชุมชน มีการส่งเสริมสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน โดยลดวัฒนธรรมแบบราชการ และหันมาใช้วัฒนธรรมแบบกัลยาณมิตร เน้นโครงสร้างแบบกระจายอำนาจ มีทีมงานที่คล่องตัว และจัดสรรเวลาและสถานที่ให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ ความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1 พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพ เพราะช่วยสร้างกลุ่มที่มีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนา ครู ผู้เรียน และคุณภาพการเรียนการสอน ผ่านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเรียนรู้ร่วมกัน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นประโยชน์ทั้งต่อโรงเรียนและชุมชนโดยโรงเรียน ควรมีบทบาทเชิงรุกในการประสานสัมพันธ์กับชุมชน ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ร่วม 2) ทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ภาวะผู้นำร่วม 4) การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ 5) ชุมชนกัลยาณมิตร และ 6) โครงสร้างสนับสนุนชุมชน สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

จากภาพองค์ความรู้จากการวิจัย อธิบายได้ดังนี้

ความต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1 อธิบายว่า

1. วิสัยทัศน์ร่วม การที่บุคลากรในสถานศึกษา ได้แก่ ครู ผู้บริหาร และบุคลากรอื่นๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดข้อปฏิบัติและทิศทางการจัดการเรียนการสอนที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสถาบันการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันทำให้ทุกฝ่ายสามารถมองเห็นเป้าหมายที่ชัดเจน เส้นทางที่ต้องเดินไป และสิ่งที่จะเกิดขึ้นจริง ซึ่งช่วยให้การดำเนินการพัฒนาการเรียนการสอนมีทิศทางและการขับเคลื่อนที่มีความมุ่งหมายเดียวกัน โดยจะมีวิสัยทัศน์เชิงอุดมการณ์ทางวิชาชีพที่มุ่งหวังผลลัพธ์ที่สำคัญคือการพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนให้ดีขึ้น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) การมีส่วนร่วม บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและการตัดสินใจ เพื่อให้ทุกคนรู้สึกว่าเป็นเจ้าของในกระบวนการพัฒนาและมีส่วนร่วมสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร 2) มีวัตถุประสงค์ร่วม ทุกฝ่ายในโรงเรียนจะต้องมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์เดียวกันที่เป็นการพัฒนาและเสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพและสามารถบรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ และ 3) ค่านิยมร่วมกัน การสร้างค่านิยมที่เป็นเอกภาพ เช่น ความมุ่งมั่นในการพัฒนาการเรียนการสอน ความเคารพซึ่งกันและกัน ความเป็นมืออาชีพ และการทำงานเป็นทีม ช่วยให้ทุกคนมีความตั้งใจและมีแรงบันดาลใจในการทำงานร่วมกัน วิสัยทัศน์ร่วมจึงเป็นการสร้างความสามัคคีและความเข้าใจในเป้าหมายเดียวกัน ทั้งจากมุมมองของผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ หรือจากการที่ทุกคนมีวิสัยทัศน์เดียวกันเพื่อพัฒนาองค์กรและการศึกษาของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2. ทีมร่วมแรงร่วมใจ กระบวนการที่บุคลากรในสถานศึกษาทุกระดับ ได้แก่ ครู, ผู้บริหาร และบุคลากรอื่นๆ ทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน โดยทุกคนแบ่งปันข้อมูลและประสบการณ์ที่มีคุณค่าต่อกัน ด้วยวิสัยทัศน์เดียวกัน เป้าหมายร่วมกัน และพันธกิจที่มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งการทำงานร่วมกันนั้นต้องการความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการทำงานเพื่อผลลัพธ์ที่ดีที่สุดในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียน ลักษณะของการทำงานร่วมกันในทีม ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลัก คือ 1) การคิดร่วมกันและวางแผนร่วมกัน ทีมครูและบุคลากรต้องมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวางแผนการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ได้วิธีการที่ดีที่สุดในการพัฒนาผู้เรียน 2) ความเข้าใจร่วมกัน ทุกคนในทีมต้องมีความเข้าใจในเป้าหมายเดียวกันและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนในทีม 3) ข้อตกลงร่วมกัน ทีมต้องมีข้อตกลงที่ชัดเจนในการทำงานและการปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ เพื่อให้การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน 4) การตัดสินใจร่วมกัน การตัดสินใจต่างๆ ต้องเกิดจากการพูดคุยและการร่วมมือกันภายในทีม เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 5) แนวปฏิบัติร่วมกัน ทีมต้องมีการกำหนดแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกันในการทำงาน เช่น การจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียน ฯลฯ 6) การประเมินผลร่วมกัน ทีมต้องประเมินผลการทำงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ 7) การรับผิดชอบร่วมกัน ทุกคนในทีมต้องรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายและร่วมกันรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกัน ทีมร่วมแรงร่วมใจ จึงเป็นการทำงานแบบมีความร่วมมืออย่างเต็มที่ในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การคิด การวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล เพื่อให้บรรลุผลในเป้าหมายร่วมกัน คือ การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อของผู้เรียนและการยกระดับการศึกษาของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

3. ภาวะผู้นำร่วม การที่ผู้บริหารใช้แนวทางประชาธิปไตยในการบริหาร โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในองค์กร พร้อมทั้งกระจายอำนาจการตัดสินใจให้สมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบร่วมกัน

ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างภาวะผู้นำในตัวบุคคล และส่งเสริมการทำงานร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาวิชาชีพและการเปลี่ยนแปลงในวงการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น การนำแนวคิดนี้มาใช้ในโรงเรียนช่วยให้เกิดการร่วมมือระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอนในการบริหารโรงเรียน โดยการสนับสนุนกันในด้านต่างๆ เพื่อให้ผลลัพธ์เป็นไปตามเป้าหมาย องค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำร่วม ประกอบด้วย 1) มีหลักประชาธิปไตย ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทุกคนในองค์กรมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ช่วยสร้างบรรยากาศของการยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลายและการทำงานร่วมกันอย่างเป็นธรรมชาติ 2) การกระจายอำนาจ การไม่จำกัดการตัดสินใจอยู่ที่ผู้บริหารเพียงฝ่ายเดียว แต่การกระจายอำนาจให้แก่ผู้บริหารระดับต่างๆ และครูผู้สอนเพื่อให้ทุกคนมีส่วนในการตัดสินใจและรับผิดชอบงานที่ตนเองดูแล 3) การตัดสินใจให้ความรับผิดชอบ การทำให้สมาชิกในองค์กรรับผิดชอบต่อตัดสินใจของตนเอง โดยมีการกระจายภาระหน้าที่ให้เหมาะสมกับบทบาทของแต่ละคน ซึ่งจะช่วยให้ทุกคนรู้สึกมีส่วนร่วมและพัฒนาภาวะผู้นำในตัวเอง และ 4) ภาวะผู้นำในตนเอง การส่งเสริมให้สมาชิกในทีม (เช่น ครู) พัฒนาภาวะผู้นำในตัวเอง โดยการสนับสนุนและช่วยเหลือให้สามารถทำหน้าที่ในการนำทีมและพัฒนาวิชาชีพของตนเองได้อย่างเต็มที่ โดยรวมแล้ว ภาวะผู้นำร่วมจึงเป็นแนวทางในการสร้างการทำงานร่วมกันที่มีคุณภาพ โดยที่ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการพัฒนาองค์กรไปในทิศทางที่มุ่งเน้นการเติบโตทั้งในด้านวิชาชีพและการเรียนการสอนของนักเรียน

4. การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ กระบวนการที่ครูและผู้บริหารร่วมกันเรียนรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ในงานการสอน โดยเน้นการพัฒนาวิชาชีพและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการเติบโตทั้งในแง่ทักษะทางวิชาการและจิตวิญญาณความเป็นครู ซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการพัฒนาตนเองในวิชาชีพครู องค์ประกอบของการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ประกอบด้วย 1) การเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข การสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและร่วมมือกันในการเรียนรู้ 2) บรรยากาศที่เปิดพื้นที่การเรียนรู้ การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในทีม 3) การเรียนรู้เพื่อรู้จักตนเองและผู้เรียน การพัฒนาตนเองและการเข้าใจผู้เรียนเพื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ และ 4) มีความฉลาดทางอารมณ์ การจัดการกับอารมณ์และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน โดยการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพแบบนี้จะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาและเติบโตในวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและความสัมพันธ์กับนักเรียน

5. ชุมชนกัลยาณมิตร ชุมชนที่มีปฏิสัมพันธ์เชิงวิชาการและสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันในบรรยากาศที่เคารพและจริงจัง มุ่งเน้นความสุขในการทำงานและการอยู่ร่วมกันในลักษณะวัฒนธรรมที่เปิดเผย และมีคุณธรรมที่ช่วยเสริมสร้างความเป็นอาชีพ ประกอบด้วย 1) ความรู้สึกปลอดภัย ทุกคนรู้สึกมั่นใจและปลอดภัยในการทำงาน 2) มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ 3) ความไว้วางใจ การสร้างความเชื่อมั่นซึ่งกันและกัน 4) เคารพซึ่งกันและกัน การให้ความเคารพและยอมรับความแตกต่าง และ 5) มีจริยธรรมแห่งความเอื้ออาทร การทำงานด้วยจริยธรรมและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การสร้างชุมชนกัลยาณมิตรนี้จะช่วยให้เกิดความร่วมมือและการพัฒนาวิชาชีพที่ดีในองค์กร

6. โครงสร้างสนับสนุนชุมชน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและการทำงานร่วมกันในโรงเรียน โดยผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและให้กำลังใจครู รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งสามารถลดทอนวัฒนธรรมแบบราชการที่อาจจำกัดการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงเป็นวัฒนธรรมแบบกัลยาณมิตรทางวิชาการที่เน้นการเคารพซึ่งกันและกัน ความร่วมมือ และการสนับสนุนซึ่งกันและกันในการทำงาน เพื่อสร้าง

สภาพแวดล้อมที่ทุกคนในโรงเรียนสามารถร่วมกันพัฒนาและเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการสร้างทีมงานที่แข็งแกร่งและมีความคล่องตัวในการดำเนินการ ประกอบด้วย 1) โครงสร้างองค์การแบบไม่รวมศูนย์ การกระจายอำนาจให้กับชุมชน 2) เน้นรูปแบบทีมงานเป็นหลัก การทำงานร่วมกันในทีม 3) การสร้างขวัญกำลังใจ ส่งเสริมกำลังใจให้สมาชิก 4) พื้นที่อิสระในการสร้างสรรค์ ให้ความเสรีในการแสดงความคิดเห็น 5) มีความคล่องตัว การมีความยืดหยุ่นในการทำงาน และ 6) มีเวลา วาระ สถานที่ที่เอื้อต่อการดำเนินการ จัดการเวลาและสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนา โครงสร้างนี้จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างครูและฝ่ายบริหาร และส่งเสริมการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนในชุมชนการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ต้องสื่อสารวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่องให้ทุกคนเข้าใจและรู้สึกมีส่วนร่วม โดยเชื่อมโยงวิสัยทัศน์กับแรงบันดาลใจส่วนบุคคลเพื่อกระตุ้นความมุ่งมั่นในการทำงาน
 - 1.2 ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการเข้าใจบทบาทของแต่ละคน การสื่อสารที่ดี ความร่วมมือ การรับฟัง และความสัมพันธ์ที่ดีในทีม เพื่อให้เกิดความสามัคคีและประสิทธิภาพในการทำงาน
 - 1.3 ด้านภาวะผู้นำร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และจัดกระบวนการให้ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่
 - 1.4 การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ควรเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลายรูปแบบ เช่น อบรม ดูงาน ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น พร้อมนำผลไปปรับใช้จริง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
 - 1.5 ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ควรเน้นการสร้างความรู้สึกลดภัย และความไว้วางใจระหว่างสมาชิกในชุมชน เพื่อให้เกิดความสุขในการทำงานและอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนกัน เพื่อให้ทุกคนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและมีความสุขในการทำงานและใช้ชีวิตร่วมกัน
 - 1.6 ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยเน้นการเรียนรู้ร่วมกันและการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1
 - 2.2 ควรศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศึกษาธิการภาค 1

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. แหล่งที่มา https://onec.go.th/onec_backoffice/uploaded/Category/Laws/RuleMetDistEdMnt2550-02-12-2010.pdf สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2567.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ฉันทนา ภูมา และคณะ. (2564). สภาพปัจจุบันและปัญหาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโอกาสทางการศึกษาโอกาสทางการศึกษาโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 8(3), 247-255.
- ชนะการ เลียงอำนวย. (2566). แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนศรีวิชัยวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปมหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(2), 13-43.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ละดา ดอนหงษา และคณะ. (2559). การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน “การส่งเสริมการอ่านเพื่อความเข้าใจ” : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสงเปลือย. การประชุมวิชาการ และนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 1 สร้างเสริมสหวิทยาการ ผสมผสานวัฒนธรรมไทย ก้าวอย่างมั่นใจเข้าสู่ AC.
- วัชรพล ถนอม. (2564). การพัฒนาแนวทางสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนบ้านดอยช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- วาสนา ชูแสง. (2557). การดำเนินงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สนอง โลหิตวิเศษ. (2561). ชุมชนแห่งการเรียนรู้. สารานุกรมศึกษาศาสตร์, 51, 31-40.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุรางค์ ลำดวน. (2547). สภาพและปัญหาการบริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 3 ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หนูฤทธิ ไกรพล. (2558). การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

- อรษา หวังสวาท. (2549). บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสถาบันราชภัฏจันทรเกษม.
- อัจฉราวดี บัวเกตุ. (2547). การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- Cronbach. Lee J. (1970). Essentials of Psychological Testing. 3rd ed. New York: Harper & Row.
- Hipp, K. and Huffman, J. (2003). Professional learning communities: Assessment–development–effects. Paper presented at the meeting of the International Congress for School Effectiveness and Improvement. Sydney, Australia.
- Hord, S. M. (1997). Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement. Texas: Southwest Educational Development Laboratory.